

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در بررسی

طرح دوفوریتی استفساریه مفاد جزء (ب) بند (۴۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور

مطرح شده در جلسه ۱۳۹۰/۱۰/۲۱ شورای نگهبان

استخراج، تنقیح و تدوین: امین الله زمانی

بازبینی: محمد امینی زاده

طرح دوفوریتی استفساریه مفاد جزء (ب) بند (۴۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور

۱- مقدمه

طرح دوفوریتی «استفساریه مفاد جزء (ب) بند (۴۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور» را عده‌ای از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به دلیل احتمال بروز برخی برداشت‌های ناصحیح اجرایی از قانون هدفمندکردن یارانه‌ها؛ به ویژه جزء (ب) بند (۴۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور به مجلس تقدیم کردند. در مقدمه توجیهی این طرح، ضرورت ارائه این طرح و فوریت آن به صورت زیر تبیین شده است: «برابر برخی اطلاعات واصله، بحث‌هایی در سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها مطرح است که از جمله آنها افزایش قیمت‌ها بیش از مجوز مذکور در جزء (ب) بند (۴۶) می‌باشد. از جمله احتمالات، استفاده از کلیت مجوز مذکور برای کل سال و استفاده از آن در ماه‌های پایانی است. به منظور رفع این ابهام و تأکید بر مصوبه قانونی، بدین وسیله استفساریه جزء (ب) بند (۴۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور با قید دو فوریت تقدیم می‌شود.»

دو فوریت این طرح، در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۰ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و بررسی آن در دستور جلسه ۱۳۹۰/۱۰/۲۱ مجلس قرار گرفت که عیناً به تصویب رسید و برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی مصوبه مزبور در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۱ خود، با اعلام عدم مغایرت مفاد این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی، نظر خود را طی نامه شماره ۹۰/۳۰/۴۵۲۴۷ مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۲ اعلام کرد.

۲- بحث و بررسی شورای نگهبان پیرامون طرح دوفوریتی استفساریه مفاد جزء (ب) بند (۴۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور مصوب ۱۳۹۰/۱۰/۲۱ مجلس شورای اسلامی

۲-۱- متن استفساریه

”موضوع استفساریه- آیا مفاد جزء (ب) بند (۴۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور^۱ در مورد افزایش قیمت حامل‌های انرژی و سایر کالاها و خدمات موضوع قانون هدفمندکردن یارانه‌ها در سال ۱۳۹۰ بدین معناست که در سال جاری دولت نمی‌تواند در ماه‌های باقیمانده سال ۱۳۹۰، بیش از ۲۰٪ قیمت هریک از موارد مذکور را افزایش دهد؟

پاسخ مجلس- بلی، مجوز مذکور در این بند متناسب با ماه‌های باقیمانده سال می‌باشد و دولت نمی‌تواند تمام یا سهم افزایش ماه‌های گذشته را در ماه‌های باقیمانده سال جمع نماید و قیمت فروش واحد هر کدام از موارد یاد شده، می‌تواند حداکثر ۲۰٪ نسبت به قیمت سال ۱۳۸۹ همان مورد افزایش یابد.”

۲-۱-۱- نظرات استدلالی

۲-۱-۱-۱- دیدگاه مغایرت

جزء (ب) بند ۴۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور به دولت اجازه داده است قیمت انرژی و کالاهای یارانه‌ای در سال ۱۳۹۰ را تا سقف حداکثر ۲۰٪ نسبت به قیمت سال ۱۳۸۹ افزایش دهد. اختیار این افزایش قیمت برای کل سال ۱۳۹۰ بوده که دولت می‌تواند به صورت تدریجی و یا یکباره آن را تا حداکثر ۲۰ درصد افزایش دهد. این در حالی است که مفاد پاسخ مجلس به استفسار مذکور بیانگر آن است که دولت باید هر ماه و به صورت تدریجی قیمت انرژی را افزایش دهد و در صورتی که در یک ماه افزایش قیمتی صورت نگرفته باشد، نمی‌تواند در ماه‌های بعدی این افزایش قیمت را، حتی اگر از بیست درصد قیمت سال ۱۳۸۹ کمتر باشد، لحاظ کند. در نتیجه بر اساس این پاسخ، برای اختیار دولت در افزایش قیمت‌ها شرط جدیدی ایجاد شده که در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ نبوده است. از این جهت، پاسخ مجلس به استفساریه مذکور تفسیر نبوده، بلکه تقنین و قانون‌گذاری جدید است که باید تحت عنوان قانون و نه استفساریه در مجلس مطرح و به تصویب برسد؛ لذا با توجه به

۱. بند ۴۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور:

«۴۶- در اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵

...

ب- دولت نمی‌تواند قیمت انرژی و سایر کالاهای یارانه‌ای را بیش از بیست درصد (۲۰٪) نسبت به سال ۱۳۸۹ افزایش دهد.»

طرح و تصویب این موضوع در مجلس تحت عنوان استفساریه، این مصوبه مغایر با اصل ۷۳ قانون اساسی و تفسیر شورای نگهبان^۲ از این اصل می‌باشد.

۲-۱-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

اختیار دولت در افزایش قیمت مذکور در جزء (ب) بند ۴۶ قانون بودجه ۱۳۹۰ کل کشور، شامل اختیار دولت در افزایش قیمت‌های انرژی هم در طول سال و هم به صورت ماه به ماه است، لذا از این جهت دارای اطلاق می‌باشد. تفسیر مجلس شورای اسلامی از این اطلاق، رفع ابهام کرده و آن را مقید به افزایش قیمت به صورت ماهیانه نموده است؛ از این جهت پاسخ مجلس، تفسیر جزء (ب) بند ۴۶ محسوب می‌شود و مغایرتی با شرع و قانون اساسی ندارد.

۲-۱-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، استفساریه مزبور را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص نداد.

نظر نهایی شورای نگهبان: مصوبه مجلس در خصوص طرح دوفوریتی استفساریه مفاد جزء (ب) بند (۴۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

^۲. نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان: «مقصود از تفسیر، بیان مراد مقنن است، بنابراین تضييق و توسعه قانون در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر تلقی نمی‌شود.»